

Nr 54

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1955/56 till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten (bilaga 31, punkt 6, s. 10 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1955) föreslagit riksdagen att till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Kronstrand* (I: 98) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Skellefteå m. fl. (II: 126), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Herbert Hermansson* m. fl. (I: 347) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Hedenäset m. fl. (II: 413), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 126 och II: 413.

Till den av vissa företagareföreningar bedrivna låneverksamheten har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 2 750 000 kronor, därav 2 500 000 kronor å kapitalbudgeten att utgå i form av lån och 250 000 kronor å det under tionde huvudtiteln uppförda anslaget till Bidrag till företagareföreningar m. fl. att utdelas såsom subventioner. Utöver de lån och subventioner, som av nämnda medel utgår till föreningarna, kan dessa för ny utlåning disponera jämväl de till föreningarna inflytande amorteringsbeloppen; någon föreskrift om återbetalning av de statsmedel, som ställts till föreningarnas förfogande, har nämligen hittills i regel icke meddelats. Summan av ifrågavarande amorteringar kan f. n. uppskattas till i runt tal 2 000 000 kronor per år. För lånerörelsen kan sålunda föreningarna under innevarande budgetår beräknas disponera ett sammanlagt belopp av när-

mare 5 000 000 kronor. Från föreningarnas sida har under hand anmälts behov av medel för utlåning, som icke oväsentligt överstiger detta belopp. Departementschefen anser sig emellertid icke böra förorda ökad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål. För nästa budgetår bör alltså enligt departementschefen till företagareföreningarnas låneverksamhet under vederbörande riksstatsanslag anvisas ett belopp av tillhoppa 2 750 000 kronor. Med hänsyn till bl. a. föreningarnas behov av en viss riskmarginal för täckande av eventuella förluster föreslås anordningen med subventioner skola bibehållas. Departementschefen beräknar för detta ändamål samma belopp som för innevarande budgetår eller 250 000 kronor. Detta belopp bör enligt departementschefen för nästa budgetår anvisas å anslaget till Bidrag till företagareföreningar m. fl. Återstoden av den för låneverksamheten avsedda medelsanvisningen eller (2 750 000—250 000 =) 2 500 000 kronor föreslås skola ske å anslag till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. under kapitalbudgeten.

Utskottet har tidigare understrukit den stora betydelse, som småföretagsamheten inom industri och hantverk utövar särskilt i syfte att åstadkomma ett mera differentierat näringsliv på landsbygden. Såväl ur befolkningspolitiska som allmänna ekonomiska synpunkter äro fördelar härigenom att vinna. Det måste därför vara ett betydande samhällsintresse, att denna verksamhet genom ett effektivt fruktbringande stöd från statens sida får möjligheter att arbeta under så gynnsamma förutsättningar som möjligt.

Utskottet vill erinra om att i proposition till föregående års riksdag framlades förslag om vidgade möjligheter till finansiellt stöd åt hantverks- och småindustriföretag. Enligt propositionen hade ökningen av det statliga stödet åt dessa företag tänkts antingen genom att utsträckta utlåningsmöjligheter bereddades över riksstaten eller genom att inrätta ett system med statliga kreditgarantier. Effekten av de båda stödformerna förutsattes bliva i stort sett lika. Riksdagen stannade för det sistnämnda alternativet, vilket innebar, att kreditgarantier skulle för budgetåret 1954/55 kunna lämnas inom ramen av ett sammanlagt belopp av 10 miljoner kronor. I proposition nr 55 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t hemställt om riksdagens medgivande, att dylik statsgaranti finge jämväl under nästa budgetår beviljas intill ett enahanda belopp av 10 miljoner kronor. Bankoutskottet har i sitt utlåtande nr 10 tillstyrkt propositionen i fråga.

Utskottet vill vidare erinra om att årets riksdag godkänt ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om bankrörelse. Denna lag innehåller en utvidgning av affärsbankernas rätt att lämna krediter utan särskild säkerhet och innebär, att sådana krediter skola kunna lämnas till småföretagare till belopp i varje särskilt fall av högst 75 000 kronor och sammanlagt högst en tiondel av bankbolagets eget kapital. Möjligheten för småföretagarna att kunna få blancokrediter torde utgöra ett lämpligt komplement till den statsgaranterade kreditgarantigivningen och vara ägnad att befrämja småföretagarnas kapitalförsörjning.

Utöver de lån och subventioner, som utgå till företagareföreningarna, kunna dessa för ny utlåning disponera jämväl de till föreningarna inflytande amorteringsbeloppen. Den sammanlagda summan av dessa amorteringar uppgår enligt departementschefen till ca 2 miljoner kronor per år. Detta innebär, att föreningarna för sin lånerörelse under löpande budgetår beräknas disponera inemot 5 miljoner kronor.

Slutligen må erinras om att bankoutskottet i sitt förberörda utlåtande nr 10 understrukit önskvärldheten av att frågan om en samordning av kreditgarantisystemet och företagareföreningarnas långivning snarast möjligt blir föremål för utredning och prövning, vilket särskilt torde vara av intresse för de lånesökande inom hantverk och småindustri. I samband därmed syntes bankoutskottet också frågan om en decentralisering av besluten rörande kreditgarantierna kunna övervägas.

Med hänsyn till sålunda vidtagna åtgärder är utskottet icke berett tillstyrka i motionerna föreslagen höjning av förevarande anslag. Utskottet vill emellertid liksom föregående år framhålla, att med hänsyn till småföretagsamhetens betydelse utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen på här ifrågavarande område och att, därest det skulle visa sig att nu angivna stödåtgärder icke nå åsyftat resultat, Kungl. Maj:t, så snart ske kan, för riksdagen framlägger förslag om det ytterligare stöd åt småföretagsamheten, som kan befinnas påkallat.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 98 och II: 126 samt I: 347 och II: 413, till *Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1955/56 under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

Stockholm den 22 mars 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Boman, Näsström, Pålsson, Gustaf Andersson, Einar Persson, Thun, Sunne, Rikard Svensson och Svärd; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ståhl, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Johansson i Mysinge, Thapper, Jansson i Kalix, Gustafsson i Skellefteå, Karlsson i Olofström, Löfroth, Hjalmarson och Andreasson.

Reservationer

a) av herrar *Ohlon, Boman, Sunne, Ståhl, Svensson* i Ljungskile, *Gustafsson* i Skellefteå och *Löfroth*, vilka ansett att utskottet bort i enlighet med yrkandet i motionerna I: 98 och II: 126 tillstyrka, att anslaget till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1955/56 uppföres med 4 000 000 kronor och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som börjar med orden »Med hänsyn» och slutar med orden »befinnas påkallat», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Enligt utskottets mening kan kreditgarantisystemet, sådant det nu är utformat, icke på ett tillfredsställande sätt komplettera företagareföreningarnas egen långivning. Särskilt när det gäller mindre krediter, har den långivning, som sker genom föreningarna, stor betydelse och innebär dessutom ett mera smidigt tillvägagångssätt än proceduren med kreditgarantier i dessas nuvarande form. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av den av bankoutskottet i förenämnda utlåtande nr 10 förordade undersökningen av frågan om en decentralisering av besluten rörande kreditgarantierna synes utskottet skäl tala för att långivningen i större utsträckning än vad nu är fallet går över låneanslaget till företagareföreningarna.

Utskottet vill vidare framhålla, att kapitalbehovet för småföretagen under senare år väsentligt ökat, varför den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagshöjningen icke kan anses tillräcklig för att företagareföreningarna skola bli i tillfälle att nöjaktigt fullfölja sin verksamhet. Såsom departementschefen också framhållit har från föreningarnas sida anmälts behov av medel, som icke oväsentligt överstiger det belopp, som står till förfogande. Utskottet vill erinra om att föregående års riksdag beslöt en viss utbyggnad av den verksamhet, som bedrivs av företagareföreningarna. Som en följd härav kan förutses ytterligare behov av medel för utlåning genom föreningar, som icke tidigare haft möjligheter härtill.

Med hänsyn till det anförda vill utskottet föreslå, att förevarande anslag höjes. Vid sin bedömning av medelsbehovet har utskottet funnit sig böra stanna för en uppräknig av anslaget med 1,5 miljon kronor till 4 miljoner kronor. Detta förslag överensstämmer med yrkandet i motionerna I: 98 och II: 126.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 347 och II: 413 samt med bifall till motionerna I: 98 och II: 126, till *Fonden för lån till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1955/56 under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor».

b) av herr *Näsgård*.